

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

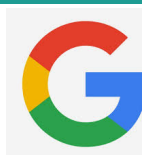
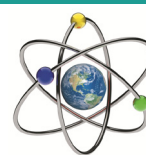

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Said Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhasaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differentsiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадилова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	308
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
Achilov Muzaffar Norquliyevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
Alikulova Muxayyo Sherovna	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
Altibayeva Gulbaxor Majitovna	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
Ayturaev Majid Mavlankhanovich	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
Azamov Umarxon Xayxonovich	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
Buriyeva Aziza Ismatillaevna	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
Buriyeva Aziza Nematovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
Davronova Sevinch	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
Ergasheva Barno Ziyaviddin kizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
Eshonkulova Hilola Rajab qizi	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
Habibova Shyira Baxtiyorovna	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
Ikromova Sarvinov Siroj qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
Jabborova Dilafruz Furqatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
Kamalova Yoqutxon Bahodirovna	

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari	439
<i>Kenjayeva Dildora Terkashevna</i>	
Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati	443
<i>Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna</i>	
Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi	448
<i>Latifa Zarifovna Korayeva</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar	451
<i>Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari	454
<i>Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi</i>	
Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida	459
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish	463
<i>Meyliyeva Nafosat Gulomovna</i>	
Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri	466
<i>Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi	470
<i>Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi</i>	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	473
<i>Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari	477
<i>Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li</i>	
CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi	481
<i>Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi</i>	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	486
<i>Kosimov Sunnat Ravshan ugli</i>	
Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni	490
<i>Quvonchbek Abduxamidov</i>	
Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi	494
<i>Rajabova Laylo O'tkir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	498
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari	501
<i>Yusufzoda Shabnam Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash	506
<i>Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li</i>	
Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari	510
<i>Raxmetova Lazzat</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi	513
<i>S. A. Mamatisayeva</i>	
Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi	517
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna</i>	
Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse	520
<i>Sultonova Charos Iskandar kizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar	527
<i>Suyunova Matluba Abdusaidovna</i>	
Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi	531
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi</i>	
Modern Approaches to Teaching Grammar	534
<i>Tuychiyev Azamat Farkhod ugli</i>	
The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education	538
<i>Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarining kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari.....	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari.....	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish.....	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashev Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения.....	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati.....	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–маҳалла" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	

MAKTABGA TAYYORLOV YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIY EKOLOGIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR

Suyunova Matluba Abdusaidovna

Termiz davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'limda tarbiyani tashkil etish kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Bugungi kunda dunyodagi ekologik muammolarni hal etishda aholi, ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik madaniyatini yuksaltirish, har bir insonda atrof-muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish, mam-lakatning noyob tabiati va tabiiy boyliklarini kelgusi avlodlar uchun asrab-avaylash hissini shakllantirish, ekologik holatni yaxshilash hamda atrof-muhitga salbiy ta'sirning oldini olish eng dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Maqolada mak-tabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda ekologik dunyoqarashni shakllantirishning turli shakl, metod va vositalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ekologik dunyoqarash, maktabgacha ta'lim yoshi, atrof-muhit, ta'lim-tarbiya, tabiat, obyektlar, kuzatish, o'yin faoliyati, hissiy bilish, jamiyat.

Abstract: Today, in order to solve global environmental problems, it is necessary to raise the ecological culture of the population, especially of preschool children, to develop in everyone a careful attitude towards the environment, to form a sense of preserving the country's unique nature and natural resources for future generations, to improve the ecolog-ical situation, and to prevent negative impacts on the environment. Ecological education arouses children's interest in observing nature regularly and encourages them to protect and preserve its beauty. The article describes various forms, methods, and tools for forming an ecological worldview among preschool children.

Key words: ecological worldview, preschool age, environment, education and upbringing, nature, objects, observation, play activity, emotional cognition, society.

Аннотация: Сегодня для решения экологических проблем в мире необходимо повышать экологическую культуру населения, особенно детей дошкольного возраста, формировать у каждого человека бережное отношение к окру-жающей среде, чувство сохранения уникальной природы и природных богатств страны для будущих поколений, улучшать экологическую ситуацию и предотвращать негативное воздействие на окружающую среду. Экологиче-ское образование вызывает у учащихся интерес к регулярному наблюдению за природой, побуждает их бороться за охрану природы и сохранение её красоты. В статье описаны различные формы, методы и средства формиро-вания экологического мировоззрения у детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: экологическое мировоззрение, дошкольный возраст, окружающая среда, обучение и воспи-тание, природа, объекты, наблюдение, игровая деятельность, эмоциональное познание, социум.

KIRISH

Mamlakatimiz uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida, jumladan, maktabgacha ta'lim tizimida ekologik ta'lim-tarbiyaga katta e'tibor qaratilayotganligi Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan ham e'tirof etilganini qayd etish o'rinnidir: "O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tabiat va atrof-muhit bilan tanishtirish mashg'ulotlari tashkil qilinadi. Jami maktabgacha ta'lim tashkilotlarining 40 foizida ekologik ta'lim uchun maxsus xonalar bor va tashkilotlarning 16 foizida bolalar tabiatni parvarish qilishni o'rganadigan "Atrof-muhit so'qmoqlari" tashkil qilingan." Shu o'rinda "Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" hamda "Ilk qadam" davlat dasturida maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik ta'lim-tar-biyasiga alohida e'tibor qaratilganini ta'kidlab o'tish lozim. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekis-ton taraqqiyoti strategiyasi"da ham atrof-tabiiy muhit, aholi salomatligi va genofondiga ziyon yetkazadigan ekologik muammolar, favqulodda vaziyatlarning oldini olish hamda ularni bartaraf etish tizimini takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Mazkur masala bo'yicha so'nggi yillar ichida O'zbekistonda 25 tadan ortiq normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi hamda ularning amaliy tadbiqiga doir malaka oshirish tizimi uchun yangi talablar kiritildi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahonning barcha mamlakatlari kabi, O'zbekistonda ham shaxs va jamiyatning moddiy hamda ma'naviy madaniyati ekologik mazmunga ega bo'lib bormoqda. Endilikda respublikamizda chiqindisiz, kam chiqimli va ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, atrof-muhitni muhofaza qilishning iqtisodiy mexanizmlarini rivojlantirish va takomillashtirish, ekologik huquqbuzarliklar uchun ma'muriy-huquqiy choralar ko'rish, ekologik ma'rifat orqali aholining ekologik tafakkurini rivojlantirish, xalqaro ekologik munosabatlarni yo'lga qo'yish, tabiat va atrof-muhitga ko'rsatilayotgan salbiy antropogen ta'sirlarni kamaytirish hamda insonning atrof-muhitga sifat jihatidan yangicha munosabatini shakllantirish jarayoni amalga oshmoqda. Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda ijtimoiy-ekologik dunyoqarashni shakllantirish – bu bolalarning atrof-muhitga nisbatan ongli, mas'uliyatli va hurmatli munosabatini rivojlantirishga qaratilgan tarbiyaviy jarayondir. Bu yoshdagi bolalarda asosiy hayotiy tushunchalar va qadriyatlar shakllanadi. Shu bois ekologik tarbiyani erta bosqichda boshlash nihoyatda muhimdir.

Ijtimoiy-ekologik dunyoqarash deganda bolalarda quyidagi jihatlarning uyg'unlashuvi tushuniladi:

- tabiatga nisbatan mehr va hurmat;
- inson va tabiat o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish;
- atrof-muhitni muhofaza qilishga nisbatan mas'uliyatli munosabat;
- ijtimoiy qadriyatlar: hamkorlik, birdamlik, boshqalarga yordam berish.

Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda ijtimoiy-ekologik dunyoqarashni shakllantirish usullari bir necha turga bo'linadi. Ular jumlasiga ekologik tarbiya faoliyatlari:

- tabiat qo'ynida sayohatlar, daraxtlar, o'simliklar, qushlar, hayvonlar haqida suhbatlar;
- suv, havo, tuproq bilan tajribalar o'tkazish orqali ularning ahamiyatini tushuntirish;
- uy hayvonlari bilan tanishtirish, ularni parvarish qilish va shunga o'xshash mashg'ulotlar kiradi.

Ijtimoiy faoliyatlar orqali ham maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda ekologik dunyoqarashni shakllantirish samarali hisoblanadi. Bunday faoliyatlarga jamoaviy o'yinlar – hamkorlik va muloqotni o'rgatuvchi o'yinlar, kichik guruhlarda ishlash, masalan, bog' yaratish yoki tozalash ishlarini birgalikda bajarish kabilar kiradi. O'yinlar orqali rolli faoliyatlar – masalan, "Daraxtman", "Qushchiman" rollari orqali tabiatdagi jonli mavjudotlarning hayotdagi o'rni va ahamiyatini bolalar chuqurroq anglaydilar. San'at va adabiyot vositalari ham bolalarda tabiatga muhabbatni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Tabiat va ijtimoiy qadriyatlar mavzusida she'rlar, ertaklar, hikoyalar o'qish; "Toza havo", "Chiroyli bog'", "Hayvonlar oilasi" kabi mavzularda rasm chizish, shuningdek ekologik mazmundagi chiqishlar orqali bolalarda hissiy ong, estetik did va tabiatga mehr uyg'onadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda ijtimoiy-ekologik dunyoqarashni shakllantirishda tarbiyachi va ota-onaning roli katta bo'lib, bu vazifa bir necha yo'nalishda amalga oshiriladi:

- namuna bo'lish – bolalar kattalarni kuzatib, ularning xatti-harakatlarini takrorlaydi;
- yaxshi muhit yaratish – uyda va bog'chada ekologik ongli muhit shakllantirish (axlatni ajratish, o'simlik ekish, suvni tejash);
- barqaror va doimiy tushuntirish – har bir faoliyatda tabiatga e'tiborli bo'lishga chaqirish.

Bu yoshdagi bolalarda shakllantirilishi zarur bo'lgan eng muhim jihatlari – ekologik ong, ijtimoiy mas'uliyat va barqaror hayot tarziga intilishdir. Muammo asosidagi o'rganish (Problem-based learning) usuli samarali natija beradi. Masalan, o'qituvchi savol beradi: "Agar barcha odamlar daraxtlarni kesib tashlasa, nima bo'ladi?" Bolalar fikr bildiradilar, muhokama qiladilar. Bu usul bolalarda mustaqil fikrlash va ongli qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bolalarning ijtimoiy-ekologik kompetensiyasini shakllantirish yo'llari quyidagilardan iborat:

- ekologik bilimlar – suv, havo, daraxt, hayvonlar haqida boshlang'ich tushunchalarga ega bo'lish;
- tabiatga do'stona munosabat – yashil o'simliklarga zarar bermaslik, hayvonlarga mehr bilan munosabatda bo'lish;
- ijtimoiy muloqot – guruhda ishlash, boshqalarni tinglash, o'z fikrini bildirish;
- fikrlash va kuzatish – oddiy tabiat hodisalarini (yomg'ir, shamol, quyosh) tushunish.

Shuningdek, ijtimoiy-ekologik tarbiyada oilaning o'rnini nihoyatda katta bo'lib, quyidagi faoliyat turlari samarali natija beradi: ota-onalar ishtirokida bolalar bilan daraxt yoki gul ekish, "Tabiatni asraymiz" oilaviy rasm tanlovi, tabiat qo'ynida dam olish – bu orqali tabiatga nisbatan sevgi va hurmat ortadi. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi shakllari sifatida ochiq eshiklar kuni

- ota-onalar bolalar ishtirokidagi ekologik mashg'ulotlarda qatnashadilar;
- ekologik jurnallar – har bir oila ma'lum bir mavzuda ekologik maqola, surat yoki rasm tayyorlaydi;
- oilaviy loyihalar – masalan, "Bizning yashil derazamiz", "Toza hovlimiz" loyihalari amalga oshiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Vatanimiz tabiati va atrof-muhitiga nisbatan hurmat, ehtiyotkorona munosabat hamda unga mas'uliyat bilan qarash hissini maktabgacha yoshdagi har bir bolaning shaxsida tarbiyalash lozim. Maktabgacha yoshdagi bola o'z atrofidagi tabiiy-ijtimoiy muhit ta'sirida va mahallada o'rnatilgan axloqiy hamda ekologik tartibotlar asosida yashaydi. Zero, yurtimizning go'zal tabiati va uning kelgusi holati aynan ularning atrof-muhitga bo'lgan munosabati orqali belgilanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik tarbiya bo'yicha quyidagi mashg'ulotlar o'tkazilishi ko'zda tutiladi: kuzatuvlar, ekologiyaga oid mashg'ulotlar, tabiatda tajribalar o'tkazish.

Tabiatdagi mehnat bolalarda jonli mavjudotlarga rahm-shafqatli bo'lish hissini tarbiyalaydi. Bu esa o'z navbatida ularning ruhan sog'lom bo'lishini ta'minlaydi. Bolalar tabiatda qilgan mehnatlari natijasidan xursand bo'ladilar, tabiatga nisbatan do'stona munosabatni namoyon etadilar. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanayotgan bolalar turli jonzorlar va o'simliklarni parvarishlaganlaridan so'ng, ularning kayfiyati ko'tarilib, ma'naviy ozuqa oladilar. Tabiat haqida bolalarga kitob o'qib berish orqali tabiat haqidagi bilim, ko'nikma va malakalar oshirilib boriladi. Bolalarga tabiat haqidagi bilimlarni, turli ko'nikma va qobiliyatlarni egallashga boshchilik qilgan holda, tarbiyachi turli usullardan foydalanadi.

Tabiatni bevosita idrok qilish va faol ko'nikmalarni rivojlantiruvchi usullarga alohida e'tibor berish lozim. Ekologik dunyoqarashni shakllantirishning bunday usullariga kuzatish, elementar eksperimentlar, modellashtirish, o'yin va boshqalar kiradi. Shu bilan birga, tarbiyachining so'z, hikoya, suhbat, tabiiy obyektlar yoki ularning rasmlarini namoyish etish bilan bog'liq asarlarni o'qib berishga asoslangan usullaridan keng foydalaniladi. Bundan tashqari, ekologik dunyoqarashni shakllantirishning o'ziga xos usullarini ko'rib chiqishda, ularning vazifalarni hal etishga qanday hissa qo'shishi ko'rsatiladi. Ekologik dunyoqarash tamoyillarini shakllantirishda bolalar va tabiat o'rtasida aloqa o'rnatish ehtiyoji maktabgacha ta'lim tashkilotida maxsus tashkil etilgan kuzatishlar orqali qondirilishi mumkin. Buning mohiyati turli idrok shakllari – vizual, eshitish va sezish orqali tabiiy hodisalarni hissiy bilishda yotadi. Tabiatdagi kuzatishlarni to'g'ri tashkil etish maktabgacha yoshdagi bolalarni undagi obyektlarning turli belgilarini ajrata olishga, eng muhim jihatlariga yo'naltirishga hamda o'simliklar va hayvonot olami bilan jonsiz tabiat hodisalari o'rtasidagi bog'liqlikni anglashga yordam beradi.

Tarbiyachilar yosh avlodda yangi ekologik ongini shakllantirish zarurligiga alohida e'tibor qaratishlari kerak. Shundagina ekologiya fani inson dunyoqarashining bir qismiga aylanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik tarbiya bo'yicha bolalar quyidagi tushunchalarni egallashlari zarur:

- tabiatda o'zini qanday tutish, qoidalarga rioya qilish va tabiat haqidagi bilimlarni rivojlantirish ko'nikmasini shakllantirish;
- ekologik tushunchalarni turli faoliyatlarda qo'llay olish;
- tabiat bilan muloqot tajribasini to'plash.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglari ushbu masalalarni muayyan reja asosida hal etadilar:

- tarbiyachilar bolalarga ekologik ta'lim-tarbiya berishga tayyor bo'lishlari shart;
- kattalar va bolalar ekologik tarbiya bo'yicha aniq yo'nalishlarga ega bo'lishlari kerak;
- bolalarning tabiat bilan muloqotini muntazam tashkil etish zarur;
- maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik rivojlantiruvchi muhitni to'liq shakllantirish lozim;
- ota-onalarni ekologik ta'lim-tarbiya jarayoniga faol jalb etish kerak.

Tabiatdagi kuzatishlar davomida ekologik ta'lim jarayonida bolalarning bilim, ko'nikma va qadriyatlarini egallashi o'z-o'zidan emas, balki maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik dunyoqarash asoslarini shakllantirish natijasida yuz beradi. Jamiyat ma'naviy va madaniy qadriyatlarini, shu jumladan ekologik madaniyatni asrab-avaylash va uni kelajak avlodlarga yetkazishdan manfaatdordir. Shuning uchun maktabgacha yoshdan boshlab bolalar yerning tabiiy boyliklarini asrab-avaylash va ularni ko'paytirish ruhida tarbiyalanishi zarur.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ta'lim tizimida o'quv jarayonini yangidan isloh qilish, yangi axborot texnologiyalariga asoslangan o'qitish usullarini ishlab chiqish va ularni keng joriy etish – bugunning talabidir. Shu jihatdan maktabgacha yoshdagi bolalarni ekologik tarbiyalashda kuzatish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda bolada tabiatga nisbatan mehr uyg'onadi. Kuzatuvning turli shakllari bolani ekologik tarbiyalash bilan birga, uning aqliy salohiyatini ham rivojlantiradi. Yangicha ijtimoiy sharoitda ta'lim-tarbiyada ko'zda tutilayotgan maqsadlarga erishish, bolalarning mashg'ulot hamda mashg'ulotdan tashqari xilma-xil tarbiyaviy faoliyatlarini tashkil etish, ularni bilimli, odobli, e'tiqodli, vatanparvar, mehnatsevar, barkamol inson qilib voyaga yetkazish – zamon talabi hisoblanadi.

Prezidentimiz Sh. M. Mirziyoyev o'zining “Yangi O'zbekiston strategiyasi” nomli kitobida: “Bugun hayot yangicha fikrlash va ishlash, milliy ‘aql markazlari’imizni shakllantirishni talab etmoqda” – deb alohida ta'kidlab o'tganlar. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirishda ta'lim-tarbiya jarayonida ularning ongida atrofni o'rab olgan dunyo haqida hissiy tajribaga asoslangan aniq bilimlar hosil qilish muhimdir. Haqiqatni to'g'ri aks ettiruvchi bilimlar berilmasa, bolalarda tabiat haqida noto'g'ri tushunchalar shakllanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida” 2020-yil 22-dekabrdagi 802-sonli qaroriga 1-ilova – Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning Davlat standarti. <https://lex.uz/en/docs/-5179335>
2. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Kayumova N. M. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: TDP, 2013. – O'quv qo'llanma.
4. Kamilova G. A., Ro'ziyeva Z. E., Botirova N. A. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni ekologik-gigiyenik tarbiyalash imkoniyatlari. – Maktabgacha ta'lim–Maktab–Oliy ta'lim konsepsiyasi: muammo, yechimlar va istiqbollar xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari. – Buxoro, 2022. – B. 46–48.
5. Suyunova M. A. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik dunyoqarashni shakllantirishning psixologik-pedagogik jihatlari. // Muallim hem uzluksiz bilimlendirio'. Ilmiy-metodik jurnal. – Nekis, 2023, 5/1-son. – B. 326–331.
6. Suyunova M. A. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik dunyoqarashni shakllantirish. // Научный фокус. – 2023-yil 1-sentyabr. – B. 18–23.
7. Suyunova M. A. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik dunyoqarashni shakllantirish muammolari. // Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture, Volume 3, Issue 11, November 2023, ISSN 2181-2888. – B. 63–68.
8. Ashyrova M. G. Bolalarni ekologik ta'lim va tarbiyalash muammolari va zarurati; Ekologik ta'lim maqsadlari. // Ilmiy rivojlanish muammolarini hal qilishning innovatsion mexanizmlari. – 2016. – B. 35–38.
9. Abdulshekhidova X. E. Didaktik o'yinlar orqali erta maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish. // Pedagogika fanlari xabarnomasi. – 2021. – B. 59–63.
10. Nazarenko T. V. Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik ta'limni shakllantirish muammosining nazariy asoslari. // Lipetsk tajribasi va XXI asr pedagogikasi. – 2017. – B. 96–100.
11. Didiyeva A. R. Maktab o'quvchilarining ekologik dunyoqarashini shakllantirish. – Loyiha muallifi va ilmiy muharrir, 2021. – B. 191.
12. Kozlovskaya T. A., Peremyshleva Yu. Yu. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik dunyoqarashni rivojlantirish vositasi sifatida kvest o'yinlari texnologiyasi. // Ilmiy konferensiyalar byulleteni. – MChJ konsalting kompaniyasi Ucom, 2021, № 5-1. – B. 56–57.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.